

A tudomány ára

Oktatás, nevelés, tudományos munka — ismert három feladategység. Valamennyi felsőoktatási intézményünk valamennyi oktatója előtt ott tornyosul mindahány. És „nem kö-zépiskolás fokon” kell művelni egyfeket sem. Intézetek, tanszékek, egyéni hájlamok, adottságok szerint persze „legjobbá” válhat valamelyik, háttérbe szoríthat a másik.

1.

Mostanában ugrásszerűen megnövekedett a nők helyzetével foglalkozó felmérések, életkörülményeik könnyítését célul kitűző intézkedések száma. Az írásos anyagok tanúsága szerint a nőknek nagyon sok akadályt kell legyőzniük, hogy a tudományos munkában a kívánt mértékben haladjanak előre. Legtöbbet emlegetik a családot, a gyerekeket. Joggal. Eppen ezért: megkülönböztetett tisztelet és megbecsülés illeti mindazokat, akik sikerrel helytállnak az oktatás-nevelés, a tudományos munka és a gyermeknevelés „frontján” egyaránt.

Dr. Velesov Mártonné, a tudományegyetem magyar nyelvészeti tanszékén oktat, nevel. Kandidátusi disszertációjában szótörténeti témákat dolgozott fel. A védés májusban lesz, a nehezen túl van.

— A tanszéken igazán minden segítséget megkaptam. Féléves alkotói szabadságra mehettem. Egymást is segítjük, ha szükséges, helyettesítjük. Kevesen vagyunk, magasak az óraszámok, mindenki egyformán megterhel. Mégis — amennyire lehet — figyelembe vesszük érdekeinket, egyéni igényeinket az órarendi beosztásnál.

Heti 12 órában tanít. A felkészülés legalább három órát vesz igénybe, hiszen a legújabb szakirodalmat is figyelemmel kíséri. A hallgatókkal egyénileg is foglalkozik, ügyes-bajos dolgaikban is segít. Aztán ott vannak a szakdolgozók, a diákköri dolgozatok. A tanszéki adminisztráció sem kevés időt igényel. Társadalmi munkában a nöbizottságot képviseli a bölcsészkaron. Mindez nem kevés, de meg lehet csinálni — mondhatnánk. Mellette még a disz-

szertációt is meg lehet írni, hiszen nem valószínű, hogy bármely jövőendő kandidátusnak kevesebb elfoglaltsága lenne.

2.

A tanárnót azonban mindezeket túl négy gyermek nevelésének, emberré formálásának valamennyi gondja is terheli.

— Gond is, igaz. De nem cserélnék senkivel. Nem hiszem, hogy teljes az élet gyerekek nélkül. És ma már könnyebb. Egész más a közhangulat: a régivel sokkal jobban megbecsülik a nagy-családokat. Megvallom, nagyon zavartak a részvevők, amikor a harmadikat, negyediket vártam. Igyekeztem úgy intézni, hogy ne is kerüljön szóba a dolog. Félttem, hogy lebeszélnek.

A legnagyobb most érettségizik, a legkisebb nyolcéves. Délelőtt, ha az órarend engedi, otthon dolgozik. A gyerekek iskolában vannak, csend és nyugalom honol a kétszobás lakásban.

— Négy gyerekkel a gondok nem összeadódnak, hanem hatványozódnak. Az élelenségük is mértani haladvány szerint fokozódik. A

munkát meg lehet ugyan osztani az apával, de a gondok elsősorban az anyát terhelik. A betegségek idején a legnehezebb. Az elmúlt év különösen keserves volt, hiszen vizsgáznai — nem gyerekekkel — önmagában is elég igénybevétel.

3.

— Szórakozásra, pihenésre mikor jutott idő?

— Semmikor. Nyáron, meg amikor születési szabadságon voltam, lehetett leg-többet dolgozni. Ebben a disszertációban tízéves, amolyan mellékes munka van, szünetek, szombatok, vasárnapok. Egyszer voltam üdülőn — egyedül. Nem éreztem jól magam. Most nyáron aztán sikerült a tengerparton tölteni néhány napot, családdal együtt. Sokkal jobb volt, de fáradtan jöttem haza.

— Korábban készen lett volna a dolgozat, ha kisebb a család?

— Azt hiszem, nem. Talán többet pihentem volna.

Nagyjából ilyen korban lesz kandidátus az oktatók többsége. Csak talán többet pihennek, s kevesebb a gondjuk.

E. S.

Interfrigo konferencia hazánkban

A Nemzetközi Vasúti Hűtőkocsi Társaság, az Interfrigo 11 ország küldötteinek részvételével március 8-án és 9-én konferenciát tart Budapesten. A nemzetközi tanácskozást szerdán Lindner József, a MÁV vezérigazgató-helyettese nyitotta meg, a Gellért Szállóban. Az Interfrigo budapesti forgalmi konferenciáján az európai vasúti hűtőlánc fejlesztésével, tökéletesítésével, a hűtőkocsi-állomány észszerűbb felhasználásával, a hűtött és mélyhűtött termékek gyorsabb, károsodás nélküli vasúti szállításának további tennivalóival foglalkoznak.

Az Interfrigót 1949-ben alapította a sajátos vasúti kocsipark kialakítása, fej-

lesztése, gazdaságos felhasználása, a hűtött áruk gyors továbbítása érdekében a svájci, az olasz, a holland, az angol, a francia és a belga vasút. A társaság székhelye Brüsszel, vezérigazgatósi központja Basel. Jelenleg 19 tagországa van a nemzetközi társaságnak, amely 28 300 speciális hűtött és mélyhűtött vagonnal rendelkezik.

A MÁV 1965-ben csatlakozott az Interfrigohoz. Addig sohasem volt elegendő vasúti hűtőkocsi az értékes, friss mezőgazdasági termékek szállítására. Azóta lényegében megszűnt a kocsihiány, s még a csúcsidőszakban is rendelkezésre áll elegendő hűtővagon, mind a hazai szállítások, mind az exportfuvarok részére. Az Interfrigohoz való csatlakozás lehetőséget teremtett a primörök exportpiacának bővítésére.

Hazánk központi földrajzi fekvése miatt fontos szerepet tölt be az európai vasúti hűtőláncban, az északi és a déli országok közötti élelmiszer-forgalom lebonyolításában.

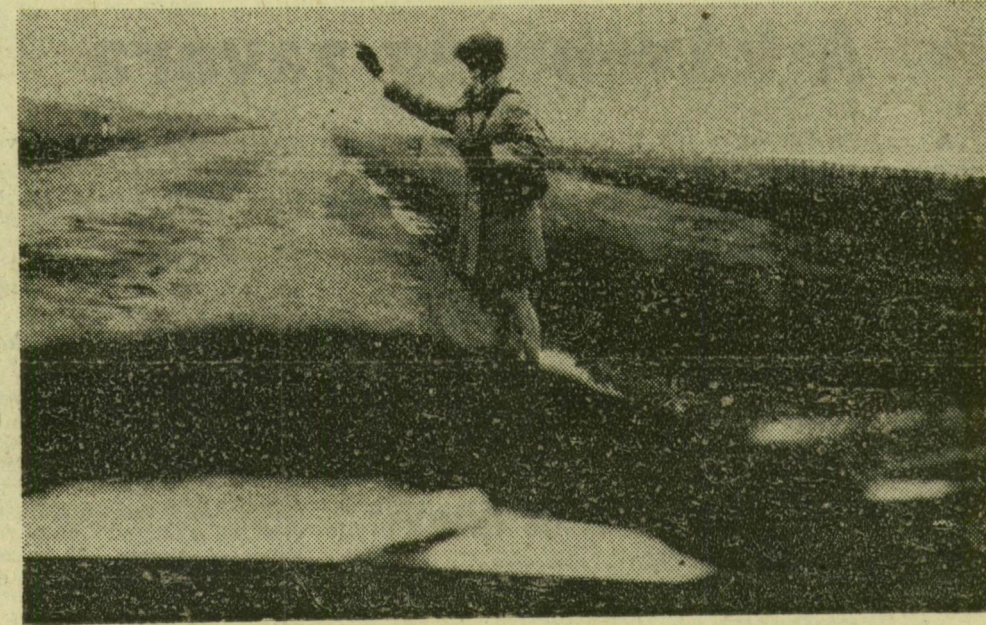
1975-re kész a balatoni vasúti körpálya

Megkezdtek az utolsó vonalszakasz felújítását

Szerdán, tegnap megkezdtek a Tapolca-Balatonederics közötti vasúti pálya átépítését a szombathelyi MÁV igazgatóság gépesített egységei. Ezzel elkezdődött a korszerű, gyors balatoni körforgalmat szolgáló pálya utolsó — Tapolca-Balatonszentgyörgy közötti — szakaszának megfiatalítása. A munka 1975-re várható befejezése után

lényegesen meggyorsul majd a magyar tenger vasúti forgalma.

A Tapolca-Balatonederics közötti tíz kilométeres pályaszakaszt hatvanmillió forintos költséggel, az év végéig építik át. Öt kilométer hosz-

Utazni jó

Jó. De hogyan? Némelyek az autóbusszra, mások a repülőgépre, megint mások a vonatra esküsznek. Van, aki motorkerékpárral szeret és van, aki kerékpárral. Az indokok ezerfélék, Kényelem, olcsóság, gyorsaság, vagy: „Ez van kéznél”. Ezek a legfőbb szempontok. Mégis — egy közvéleménykutatás eredményeként — talán a gépkocsié lenne nálunk a palma. Egyesek szerint pedig egészen bizonyos, hogy a legolcsóbb, gyors és viszonylag kényelmes utazási mód: az autóstóp.

Ki, miért, hova utazik stoppal? Ilyenkor tévív idején nem is olyan könnyű kideríteni. Ami minden utazás nélkül biztosra vehető: elsősorban fiatalok, lányok, fiúk vegyesen. Hova? Általában nem Vásárhelyre, Makóra, vagy Szőregre, hanem Budapestre és onnan tovább. Miért? Helyesebben: miért stoppal?

KELLEMETLEN GONDOLATOK

— A srácnak könnyebb. Közhiatedlemmel ellentétben, hamarabb felveszik őket. Ha mégsem, az integetésben elmeletnek a szemtelenség határáig. Ha így sincs eredmény, még mindig jobban bírják az ácsorgást, gyaloglást. Rólunk, lányokról meg mindenfélét gondolnak, ha kiállunk az útra. Sok vezető zavarba jön a beszállás után. Nem tudja, hogyan társalognon, mert előbb eldöntendő, „miféle” az illető potyautas. Ez kellemetlen, kényelmetlen sokaknak, inkább nem állnak meg.

Diáklány, Pest környékén lakik, néhányszor már autóstoppal ment haza. Megkockázatom a kérdést: neki nem kellemetlen?

— Először jobban izgultam, mint egy vizsga előtt. Pedig az már lejárott, az-

nap délelőtt, és minél előbb otthon akartam lenni. Sikeresül, és spóroltam is. Egyébként azóta nem indultam egyedül, beszerveztem a barátomét, így sokkal nyugalmasabb. Bátorabb az ember, megoszlik a kellemetlen oldala is a dolognak.

A barátó kuncog. Elmeséli, hogy egyszer „másfélékné” nézte őket a sofőr. „Kiosztottuk a fejét közös erővel, azt se tudta, hogy kérjen bocsánatot.”

— Ha még egy férfi van a kocsiban? És úgy gondolják, hogy együtt nekik is könnyebb?

— Ugyan! Rémmeséknek nem kell felülni. A pesti úton forgalom van és nem is lakatlan pusztaságon vezet keresztül.

Hiába, nekik nem voltak túl rossz tapasztalataik. Elvezették a kényelmet, a gyorsaságot, az izgalmat, a tájat meg az embereket. Túlteszik magukat a „mit gondolnak rólunk” kérdésén, mert tényleg nem tudják pontosan, mimindent gondolhatnak. Például ugyanazt, mint olyan lányokról, akik „fizetnek” a szállításért. Az utak és stopposok ismerői úgy mondják: „természetben”.

IDEGEN NARANCS

— Nekem bizony megéri, hogy stoppal menjek haza. Nemcsak nyáron. Hóvihart, hetes esőt és nagy hideget leszámítva, bármikor. Általában megértőek az autósok, már akik felvesznek. Az ember megszólal, kiderül, hogy diák, már mondják is: „Kell az a kis pénz másra, igaz?” De mennyire! A kirándulások meg nyaralások, az egészen más ügy. Nem rossz ötlet az országjárás stoppal, de egyelőre megvalósíthatatlan, vagy legalábbis kockázatos vállalkozás. Valami szervezetséget, országosan ismert szokásrendszert kellene kialakítani. Vannak már jó példák.

A lengyeleket említi, lehet hogy igaza van? Mert más példák is vannak.

— Még akkor sem vettem észre semmit, amikor megállt a kocsik. Csak beszállás után. Az ajtókat madzaggal kötözte be, üveg sehol, ahogy

megindult, majd szétesett a karosszéria. Csak a motort cserélték ki a karambol után, hogy az illető folytathassa útját Bécsbe. A hátsó ülésről ujjnyi vastag port söpört le az újságpapírral, mielőtt beültem. Rossz németiséggel narancsot kínált, nem fogadtam el. Harminc kilométer után esni kezdett az eső, bevágtott a kocsiba. Újságpapírt adott hátra, az véd a hideg ellen. Harminccal, néha negyvennel döcögünk. Álljak ki az esőre? Majd csak lesz valami, maradtam.

SZERENCSÉRE

A rövid hajú, fiúsarcú lány most már nevetve mesél, de látszik rajta, nem tartozik ez a dolog legszebb élményei közé. Majdnem hét óra alatt értek a fővárosba, a kora esti csúcsforgalom kellős közepébe. Kényelmetlen volt a hely, különösen amikor a szorosan előttük, mögöttük, mellettük veszteglő kocsikból röpködtek a nyomdafestéket nem is tűró megjegyzések. A rendszám tábla is volt és külföldi. Úgy látszik, azzal is tisztában van mindenki, hogy ő meg magyaráz. A rendőr is, aki a Baross utcában megállította őket. Szerencsére, jó szívű volt. Szerencsére az atlétatermetű, jóképű jugoszláv fiú is csak egyszer próbálkozott. Szerencsére éppen egy tanyánál, ahol megálltak vizet hozni a forró hűtőbe.

Egymástól tisztas távolságban állnak a pesti úton, nem egyszer órák hosszat. Miért?

— Jó idő van, nem? Ráérek, kiprobálom.

— Mi köze hozzá?

— Nincs több ötvenzérelékosom. Sürgősen hazahívtak.

— A barátaimhoz megyek Pestre. Vásárolni akarok, meg szórakozásra is kell. Költsem a drága pénzt vonatra? Vigyázzon, ez megáll!

Elrohan, aztán letörtén vissza.

— Lajosmizséig nem megyek. Istentelen hosszú falu. Szerencsére még időben vagyok, akár várhatók is.

Sulyok Erzsébet

Küldöttségünk hazautazott Varsóból

Szerdán hazautazott Varsóból az a magyar küldöttség, amely Vályi Péterrel, a kormány elnökhelyettesével az élen tárgyalásokat folytatott a Franciszek Kaim miniszterelnök-helyettes vezette lengyel küldöttséggel a két ország gépipari együttműködésének kérdéseiről. A

tárgyalásokon részt vett dr. Horgos Gyula kohó- és gépipari miniszter, valamint Tadeusz Wrzaszczyk gépipari miniszter.

Kormányküldöttségünk találkoztott Jan Mitrega és Mieczyslaw Jagielski miniszterelnök-helyettesekkel is.

Teljes névalírással

Mindig bosszantó, ha olyan levelet kap a szerkesztőség, melynek nincs feladója, de különösen kellemetlenül érezzük magunkat, ha a névtelen levél közérdekű témáról szól, vagy ha egyéni bajt tár is fel, tudnánk rajta segíteni. Tudnánk, de mégsem lehet, hiszen nincs hová, küldeni a tanácsot, a választ: az érdeklődő, a bajban levő olvasónk neve, címe ismeretlen. Velünk legalábbis nem közölte.

Vajon miért nem? A legegyszerűbb eset lenne, hogy lefelejtette a levél aljáról meg a borítékról is. Ilyesmi elfordulhat, de nem annyiszor, ahányszor ilyen jellegű névtelen levelet kapunk. Talán fél nyílt sisakkal kiállni? Ugyan kitől vagy mitől? Szinte hihetetlen, hogy a közéleti demokratizmus mai fokán valaki eltitkolja nevét, amikor közügyben szólal fel. Olyan elmentmondás ez, amit megmagyarázni sem lehet, nemhogy megindokolni.

A névtelen levelek helye tulajdonképpen a papírkosárban lenne. Oda is

kerülnek, ha feladójuk szemmel láthatólag tisztességtelen szándékból írta őket. De hogyan döbünk el olyan levelet, amely tartalmában igaz, szándékban becsületos? Iktatjuk, félretesszük, bosszankodunk miatta, mert elintézni mégsem tudjuk.

Kicsit restelkedve írom ezeket a sorokat, mert a névtelen levél éppen olyan örökzöld téma, mint például a hiánycikkéké. Alig akad olyan kolléga a magyar újságírásban, aki ne fogott volna már tollat, hogy megmagyarázza: az aláírás, a cím éppúgy hozzátartozik a levélhez, mint a mondanivaló; hogy önmagát becsüli le az, aki nevét titokban tartja; hogy elintézhetségtelen, tehát hibával az efféle fáradság.

Alig telt el az évből két hónap, s máris 28 névtelen levéllel „örvendeztetek” meg olvasóink Válaszunk — jobb híján — most ez a kis írás, a témához és az illendőséghez mérten teljes névalírással:

Fehér Kálmán